

Informatienota voor de raad

Datum 28 juni 2021

Onderwerp	Artikel 45 vragen over 'Aandacht voor participatie voor vrouwelijke Nieuwe Zwollenaren'
Versienummer	V1.1

Portefeuillehouder Dorrit de Jong

Informant A.G. Busweiler
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498 2801
Email T.Busweiler@zwolle.nl
Bijlagen -

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Kennis te nemen van de beantwoording van de artikel 45 vragen van de fracties van GroenLinks en de ChristenUnie over 'Aandacht voor participatie voor vrouwelijke Nieuwe Zwollenaren'

Datum 28 juni 2021

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

De artikel 45 vragen zijn door de fracties als volgt ingeleid:

Geacht college, De indieners van deze vragen hebben gesprekken gevoerd met enkele jonge moeders. Deze vrouwen zijn nieuwe Zwollenaren die positief gestemd zijn. Ze zijn bereid hard te werken om een brug te bouwen voor een harmonieus leven en een kansrijke toekomst voor henzelf en voor hun gezin in Zwolle. Helaas komen ze soms bij het bouwen drempels tegen waardoor ze niet kunnen oversteken. Ze ervaren dit als hoge drempels omdat ze niet weten waar ze aan toe zijn en/of waar ze duidelijke eenduidige informatie kunnen krijgen.

Kernboodschap

De fracties hebben de volgende vragen gesteld, die hieronder per vraag worden beantwoord.

'Er zijn prachtige projecten in Zwolle waarbij je werkt met behoud van uitkering. Helaas is kinderopvang hierbij niet geregeld.'

- 1. Bent u bekend met lopende projecten waarbij er aanbod van werk is met behoud van uitkering maar waar geen kinderopvang mogelijk is? Zo ja, wat is de reden/zijn de redenen hiervan?**

Het college is er mee bekend. Een sociaal werker van het Sociaal Wijkteam of een adviseur Werk en Ontwikkeling van Tiem kijkt met inwoners mee welke belemmeringen moeten worden weggenomen om de ondersteuning te ontvangen die nodig is. Het kan dan ook gaan om een traject voor sociale activatie of naar werk, waarbij het van belang is dat er opvang is voor kleine kinderen. Om de opvang geregeld te krijgen, kan een sociaal werker of adviseur Werk en Ontwikkeling informatie en advies geven.

In de regel wordt er bij trajecten voor sociale activatie geen kinderopvang geboden. Vanwege landelijke regelgeving kan bij sociale activatie ook geen kinderopvangtoeslag worden aangevraagd.

Bij trajecten die leiden naar werk kan wel een aanvraag voor kinderopvangtoeslag worden gedaan. Een sociaal werker of adviseur Werk en Ontwikkeling kan hierbij adviseren.

- 2. Zijn er projecten/ leerwerksituaties waarbij wel kinderopvang in is opgenomen? Zo ja, waar is duidelijke informatie hierover te vinden? Als kinderopvang hierbij niet mogelijk is, wat is de reden/zijn de redenen hiervoor?**

Nee, kinderopvang is doorgaans geen onderdeel van een traject. Een deel van de gebruikers van activatie dan wel (leer)werktrajecten heeft kinderen waarvoor opvang nodig. Zoals hierboven aangegeven kan een sociaal werker of een adviseur Werk en Ontwikkeling informatie en advies geven. Welke opvang passend is, kan per situatie verschillend zijn. Als het een traject naar werk is kan de statushouder kinderopvangtoeslag aanvragen bij de Belastingdienst. Het deel dat niet wordt gedekt met de kinderopvangtoeslag komt voor rekening van de inwoner.

Datum 28 juni 2021

3. Is het mogelijk om kinderopvang aan te vragen waardoor ook deze jonge vrouwen kunnen werken met behoud van hun uitkering? Zo ja, is de kinderopvang gesubsidieerd? Waar kunnen deze jonge vrouwen eenduidige informatie hierover inwinnen en ook in begeleid worden?

Ja, kinderopvang is een vrij toegankelijke voorziening waar kosten aan verbonden zijn. Als een inwoner aan de slag gaat met behoud van uitkering vanuit een traject naar werk (en niet voor sociale activatie), dan kan een aanvraag gedaan worden voor toeslag kinderopvang.

Informatie over de landelijke toeslagen:

<https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/toeslagen/kinderopvangtoeslag/kan-ik-kinderopvangtoeslag-krijgen-als-ik-niet-werk/ik-volg-een-traject-naar-werk>

Voor nadere informatie is een informatieblad Kindertoeslag 2021

https://download.belastingdienst.nl/toeslagen/docs/informatieblad_kinderopvangtoeslag_tg7231z11pl.pdf

Kinderopvangtoeslag en inburgeren:

<https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/toeslagen/kinderopvangtoeslag/kan-ik-kinderopvangtoeslag-krijgen-als-ik-niet-werk/ik-volg-een-inburgeringscursus>

'De situatie zoals nu vernomen is, zorgt voor achterstand in ontwikkeling waardoor participatie, op vele fronten, nu en in de toekomst bemoeilijkt wordt. Dit zal later ook mogelijke gevolgen hebben voor het opgroeiend gezin.'

1. Is deze situatie u bekend?

Ja dat is bekend. Een deel van de statushouders die in Zwolle woont krijgt nog niet de intensieve begeleiding die anderen wel krijgen. Ongeveer 400 van de statushouders worden begeleid door de regievoerders van team IPA (Inburgering, participatie en arbeid). Deze doelgroep wordt begeleid bij hun inburgering en hun participatie. Ook als de man een baan heeft. Maar naast onze inspanningen en infrastructuur speelt er ook een culturele situatie, waarbij veelal vrouwen de rol oppakken die men in hun geboorteland gewoon is. Thuis huishoudelijke taken uitvoeren en zorg dragen voor de kinderen horen daar veelal bij. We proberen in dergelijke situaties de man en de vrouw een aparte regievoerder te geven, zodat we hen een kans bieden om een ander nieuw leven op te bouwen. Niet zelden leidt dit echter ook tot spanningen in de relationele sfeer.

2. In Zwolle willen we dat iedereen meedoet maar bij deze gezinnen lijkt het of we in tijd teruggezet worden. Kunt u uitleggen waarom de vrouw moet stoppen met haar persoonlijke ontplooiing wanneer de man werk krijgt?

Bij ons is bekend dat er situaties zijn waarbij de vrouw ontheffing krijgt van de inburgeringsplicht en thuis haar activiteiten voortzet zonder direct te participeren aan de maatschappij. Tijdens onze begeleiding zijn we er scherp op om ook de vrouw te begeleiden om maximaal te participeren.

Datum 28 juni 2021

Specifiek geldt dat als statushouders geen uitkering meer ontvangen, dan stopt de begeleiding na de nazorgperiode (die per situatie kan verschillen). Als de inburgering van een partner nog loopt blijven we dit volgen en de partner aan te sporen om maximaal te participeren.

3. Wat wordt er gedaan om de vrouw in staat te stellen verder te gaan met het leren van de Nederlandse taal, haar inburgeringstraject geheel af te ronden voor haar verdere ontwikkeling en om vrienden te maken voor een positieve vestiging in Zwolle?

Gelukkig zijn er veel vrijwilligersorganisaties in Zwolle die zich inzetten voor sociale activering, recreatieve activiteiten en netwerkvorming. Daarnaast kunnen we vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (na ontheffing van de inburgeringsplicht) extra taalaanbod aanbieden. Als statushouders de potentie hebben om in te burgeren, dan kán en mág er niet automatisch gekozen worden om hen te ontheffen.

4. Kunt u verduidelijken hoe het precies zit met het aanbod van vrijstelling en/of het geven van een boete, uitgaande van bovenstaande geschetste situatie? Hoe en wanneer wordt deze aan betreffende personen uitgelegd? Bent u ermee bekend dat deze personen deze informatie vaak niet begrijpen en dat ze zich door deze actie zelfs achtergesteld voelen? Hoe kunt u ervoor zorgen dat de informatie goed wordt overgedragen?

Het huidige overheidsbeleid werkt niet goed en leidt tot een onwenselijke situatie. Het college is blij dat er een nieuwe wet inburgering komt per 01-01-2022. Er gelden strikte regels voor het aanvragen van ontheffing bij DUO, zoals: inburgeringstermijn is 2,5 jaar geleden begonnen, er minimaal 600 uren cursus is gevolgd en minimaal 4 keer geprobeerd is alle examens te halen.

De boete staat los van de ontheffing. Deze boete wordt opgelegd door DUO als men binnen de gestelde inburgeringstermijn van drie jaar met twee maal een optie tot uitstel van een jaar niet is ingeburgerd. Naast de boete zal de lening van max. 10.000 euro omgezet worden in een schuld die terug betaald dient te worden. Vanuit team IPA bewaken wij, voor hen die in onze caseload zitten, dit proces. Daarnaast biedt het ministerie en DUO sinds kort de mogelijkheid, middels het project ELIP, om inzicht te krijgen in de voortgang en de budgetten van de individuele statushouders. In Zwolle hebben we daar uiteraard gebruik van gemaakt.

De verantwoordelijk op basis van het huidige beleid ligt bij de statushouder zelf. De gemeente Zwolle heeft er voor gekozen om voor de nieuwe instroom, jongeren en kansrijken aanvullende dienstverlening te bieden: een casusregisseur toegewezen die helpt de stappen zo goed mogelijk uit te stappen, en zorg draagt dat informatie zo goed mogelijk wordt overgedragen. Mocht iemand de taal niet goed beheersen dan wordt een tolk ingezet.

5. Het afbreken van een inburgeringstraject onder de noemer van vrijstelling in plaats van boete komt zeer bedreigend over. Omdat er veel onduidelijk is en men geen eenduidige informatie bij loketten kan verkrijgen, leeft men in angst en gaat men hierdoor willoos akkoord met het aanbod van vrijstelling, met alle persoonlijke gevolgen van dien. Kunt u deze aanpak vanuit de gemeente verklaren? Wat kan gemeente structureel aanbieden aan deze vrouwen zodat ze kunnen blijven bouwen aan hun toekomst in Zwolle?

In beginsel is de statushouder, vallende onder huidige wet, zelf verantwoordelijk. Ontheffing valt buiten de bevoegdheid van de gemeente. Er wordt ontheffing gegeven, maar pas wanneer er al een flinke weg is afgelegd. In de nieuwe wetgeving is er enkel nog sprake van tijdelijke ontheffing als er sprake is van bijvoorbeeld ziekte, zwangerschap, verblijf in inrichting.

Datum

28 juni 2021

Omdat de huidige praktijk niet een gewenste situatie is, heeft de raad het sinds 2019 mogelijk gemaakt om de nieuwe instroom van nieuwe Zwollenaren extra aandacht te geven. Als de statushouder een status heeft verkregen door de IND en is toegewezen aan de gemeente Zwolle door het COA, neemt een regievoerder van team IPA (inburgering, participatie en arbeid) direct contact op met de statushouder. Vanaf dat moment, veelal op het moment dat de statushouder nog geen huis heeft toegewezen in Zwolle, start de begeleiding. Na een brede intake wordt er een Plan Inburgering en Participatie (PIP) opgesteld. Binnen dit PIP worden op alle relevante levensgebieden doelen gesteld. Inburgeren en participeren staan centraal. Dus ook de regels en mogelijkheden die er zijn worden persoonlijk toegelicht. Gelukkig hebben we in Zwolle een beperkt aantal taalaanbieders die inburgeringstrajecten aanbieden. Deltion/Landstede en Vluchtelingen Werk Oost-Nederland voeren nagenoeg alle trajecten uit. Met alle drie organisaties hebben we een goed en nauwgezet contact. Omdat we ondertussen ongeveer 400 statushouders begeleiden (dus ook een deel van de *ondertussengroep*) volgen we ook de voortgang van inburgeren van deze statushouders. Als een echtpaar nieuw in Zwolle komt wonen krijgt zowel de man als ook de vrouw een traject aangeboden.

Sinds 2019 komen alle statushouders die nieuw in Zwolle komen wonen in beperkt budgetbeheer, ter voorkoming van mogelijke schulden veroorzaakt door onduidelijkheid. Sinds enkele weken hebben we als gemeente Zwolle ook een toetsingskader, zodat objectief bekeken kan worden welke taakvaardigheid de statushouder heeft ten aanzien van financiële zelfredzaamheid. Tevens zijn er meerdere cursussen ontwikkeld om de statushouder zo snel als mogelijk ook weer uit het budgetbeheer te plaatsen.

- 6. Bent u bekend met de financiële situatie van deze jonge gezinnen als alleen het loon van de man hun enige inkomen is? Is het mogelijk dat u aan de hand van een voorbeeld de leefsituatie van een soortgelijk gezin uiteenzet? Is het aan de hand van dit inkomen/uitgaven mogelijk voor een soortgelijk gezin te participeren in de Zwolse samenleving zoals wij dat graag zien?**

In de basis is de situatie van een gezin met een statushouders achtergrond is financieel niet anders dan die van in Nederland geboren mensen. De verhouding tussen inkomsten en uitgaven kan per gezin sterk verschillen waardoor het niet zinvol is een fictief voorbeeld te schetsen. Gezien de vele initiatieven die er zijn in Zwolle is de mate waarin participatie mogelijk is ook maar ten dele afhankelijk van de bestedingsruimte van gezinnen.

Qua dienstverlening ontvangen statushouders tov de brede doelgroep beperkt budgetbeheer.

- 7. De communicatie met betrekking tot uitkering en belastingdienst (UWV) gaat vaak samen met heel veel problemen. Dit komt door onbegrip als gevolg van verschillende uitleg over wat gedaan moet worden. Deze mensen zijn erg bang om onduidelijkheid te verschaffen waardoor ze beboet zouden kunnen worden en durven daarom maandenlang niets te doen. Het komt nog regelmatig voor dat men beboet wordt en men de reden hiervan niet begrijpt en ook hier weer geen duidelijk antwoord op verkrijgt. Ze zitten dan wel met een schuld waar ze geen geld voor hebben. Bent u hiervan op de hoogte? Welke hulptrajecten biedt de gemeente aan zowel in verband met alle benodigde gegevens van de belastingdienst als bij ondersteuning van de personen zelf in deze situatie? Kan het college de hulp van ervaringsdeskundigen inzetten om het proces beter te laten verlopen?**

Het huidige overheidsbeleid werkt niet goed en leidt tot een onwenselijke situatie.

Datum 28 juni 2021

Zoals aangegeven bij het beantwoorden van vraag 5 begeleiden we nu ongeveer 400 statushouders. Voor hen is begeleiding en een goede communicatie geborgd vanuit team IPA in samenwerking met o.a. de gemeentelijke uitvoeringsorganisaties. Nog niet alle, in Zwolle wonende statushouders, krijgen een dergelijke begeleiding. Daarnaast ondersteunt de afdeling inkomensondersteuning de statushouders en biedt Op orde een inloopsprekkuur.

De systematiek rondom toeslagen is complex. Dit wordt extra gecompliceerd als mensen de taal niet beheersen. De inzet van een ervaringsdeskundige op dit specifieke onderdeel achten we niet nodig, omdat er vanuit team IPA goed zicht is op de sterk uiteenlopende problematiek van statushouders. Overigens werken we binnen gemeente Zwolle wel steeds meer met ervaringsdeskundigen, bijvoorbeeld ook bij de afdeling inkomensondersteuning.

Consequenties

-

Financiën

-

Communicatie

-

Vervolg

-

Openbaarheid

Ja

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

interim-secretaris, Liesbeth Borsboom

Datum

28 juni 2021